

02.02.2016

Інтерв'ю міністра освіти і науки України Сергія Квіта газеті «День»

У першій частині інтерв'ю міністр освіти і науки України С. Квіт поділився своїм поглядом на проблеми, пов'язані з реформою університетської автономії (див. матеріал в № 14–15 від 29–30 січня ц. р.) Про нові принципи фінансування наукової діяльності, гуманітарну політику на звільнених територіях, а також про національно-патріотичне виховання в школі – читайте далі ([Міністерство освіти і науки України](#)).

– Пане міністре, попередня редакція Бюджету на 2016 р., оприлюднена Міністерством фінансів України, містила позиції, які фактично перекреслювали плани з реформування науково-освітньої сфери і стали справжнім потрясінням для вчених. Там йшлося, наприклад, про об'єднання всіх галузевих академій з НАНУ вже з 1 січня. Звідки такі ідеї взагалі взялися? Це проблема комунікації між міністерствами?

– Бюджетний процес є дуже складним у наші дні. Зростають витрати лише на оборону. І так має бути, поки ми не зміцнімося і не переможемо. Постійно тривають дискусії. Нічого страшного в цьому немає. Уряд відмовився від таких планів, в цьому, зокрема, полягала принципова позиція нашого Міністерства. Між нещодавно підписаним Президентом законом «Про наукову та науково-технічну діяльність» з одного боку, й бюджетом та бюджетним кодексом з іншого, також є деякі розбіжності. Але слід зважати на те, що кожен закон потребує певного часу для імплементації.

З організаційного та інфраструктурного погляду наша наукова сфера досі залишається уламком радянської системи. Це погано, але водночас слід розуміти, що якби не така надзвичайно консервативна позиція очолюваної Борисом Патonom Академії наук, то це майно вже б давно, ще у 90-х роках, було б «розбазарено». Але надалі ми не можемо зволікати – держава не буде розвивати дослідження в усіх напрямках, як це було за часів СРСР. Ми повинні робити акцент на тих напрямках, які потрібні державі, а також на тих, де ми маємо відповідні наукові сили, щоб претендувати на лідерські позиції. Будемо зосереджувати зусилля на інтеграції науки та вищої освіти.

«Входження України в глобальну грантову систему стимулюватиме вітчизняних науковців»

– Наскільки я розумію, особливий акцент під час фінансування науки в майбутньому буде робитися на залучення грантів. Але чи розуміє уряд, що гранти можуть бути ефективними лише за збереження базового державного фінансування науки?

– Звичайно, державне фінансування також повинно бути. Водночас спроможність держави щодо фінансування наукових досліджень залежить від успіху економічних реформ. Нагадаю, що, згідно з законом «Про наукову і

науково-технічну діяльність», незалежно від того, в межах якої інституції здійснюватиметься дослідження, фінансування відбуватиметься через Національний фонд досліджень. Тепер не можна сказати, що НАНУ або галузеві академії є «державою в державі». Ми братимемо до уваги всі наукові дослідження, попри те, де вони відбуваються. Державну політику у сфері наукових досліджень визначатиме Національна рада України з питань розвитку науки і технологій. До слова, досі у нас навіть не було поняття державної політики у науковій сфері. Звичайно, гранти та передусім участь України в рамковій програмі ЄС із наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020» – це дуже важливий чинник. Переконали, що входження України в глобальну грантову систему стимулюватиме вітчизняних науковців, зокрема спонукатиме їх вивчати іноземні мови, передусім англійську, а також поглиблювати співпрацю з колегами за кордоном. Повагу ж міжнародної наукової спільноти можна здобути лише завдяки достойним результатам.

– У грудні в Інтернеті з'явилась інформація про те, що в Київському національному економічному університеті ім. Вадима Гетьмана відбувся захист дисертації доцента, в. о. завідувача кафедрою т. зв. Кримського федерального університету ім. В. Вернадського. Нібито дозвіл на допуск до захисту претендент отримав у Міністерстві освіти та науки. Як ви реагуєте на такі випадки? Що може запропонувати наша держава науковцям з окупованих територій, які б хотіли захищатися в Україні?

– Міністерство освіти і науки України не визнає жодних документів окупаційної влади. Як і не дає жодних персональних дозволів на захисти дисертацій, це справа спец-рад. Випадок, про який ви згадали, буде розглянуто на засіданні Атестаційної колегії МОН. Йдеться про випускника докторантури КНЕУ, який родом із Криму. Це не проста проблема. Наприклад, ще 2014 р. на прохання кримських науковців ми погодилися на створення спецради, яка б займалася питаннями кримськотатарської літератури (раніше такої не було). Вони проводили свої засідання на території України поза Кримом і захищали дисертації. Як з'ясувалося, майже всі вони зрештою виїхали з окупованої території в інші регіони України. Ми думаємо над тим, у якій формі можна співпрацювати з нашими науковцями із окупованих територій. Не всі змогли виїхати, хтось переїде пізніше. Але офіційно представляти в Україні якісь «федеральні університети» вони дійсно не можуть. Зараз ми працюємо над відновленням Таврійського національного університету ім. В. Вернадського у Києві. У цьому найбільше допомагає Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка...